

POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K POSTNÍ DOBĚ 2011

**„Křtem jste byli spolu s Kristem položeni do hrobu,
a tím také zároveň s ním vzkříšeni“ (Kol 2, 12)**

Drazí bratři a sestry,

postní doba, jež nás uvádí do slavení Velikonoc, je pro církve velmi cenným a důležitým liturgickým obdobím. Jsem rád, že se na vás mohu obrátit s konkrétním slovem, které umožní, aby tato doba byla prožita náležitým způsobem. S výhledem na očekávané konečné setkání se svým Ženichem ve věčných Velikonocích společenství církve vytrvale bdí na modlitbách a koná skutky lásky. Stupňuje tak své úsilí o očištění ducha, aby mohla ještě hojněji čerpat z tajemství vykoupení nový život v Kristu, našem Pánu.¹

1. Tento život nám byl dán už v den našeho křtu, kdy jsme „se stali účastnými Kristovy smrti a zmrtvýchvstání“ a kdy pro nás začalo „radostné a povzbuzující dobrodružství učedníka“.² Svatý Pavel ve svých dopisech opakovaně zdůrazňuje toto jedinečné společenství s Božím Synem, které vzniká obmytím křestní vodou. To, jakým Božím darem křest skutečně je, nejlépe ilustruje skutečnost, že většina lidí přijímá křest jako děti: nikdo si věčný život nemůže zasloužit vlastním úsilím. Milosrdenství Boží, které zahluje hřích a dává nám žít náš život v tom „smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš“ (Flp 2, 5), se lidem předává zdarma.

Apoštol národů ve svém *Listě Filipanům* vyjadřuje smysl proměny, k níž v člověku dochází, prostřednictvím účasti na smrti a zmrtvýchvstání Kristově, a poukazuje na stanovený cíl: „Tak na sobě poznám Krista i moc jeho zmrtvýchvstání a účast v jeho utrpení; a protože umřel on, i já mu chci být v tom podobný. Potom, jak doufám, dosáhnu i vzkříšení z mrtvých“ (Flp 3, 10–11). Křest tedy není jen nějakým obřadem minulosti, ale skutečným setkáním s Kristem, jenž přetváří celé bytí pokřtěného, uděluje mu božský život a volá jej k upřímnému obrácení, jehož počátkem i oporou je milost, a pokřtěný tak může růst do plné míry Kristovy dospělosti.

Jedinečné pouto spojuje křest s postní dobou, která je příhodným časem k tomu, aby člověk zakoušel spasitelnou milost. Otcové II. vatikánského koncilu vyzvali všechny pastýře, aby do liturgie hojněji zapojovali „křestní prvky obsažené v postní liturgii“.³ Církve totiž velikonoční vigílii vždy spojovala se slavením křtu: v této svátosti se uskutečňuje nesmírné tajemství, v němž člověk umírá hříchu, získává podíl na novém životě zmrtvýchvstalého Krista a dostává téhož Božího Ducha, který Ježíše vzkřísil z mrtvých (srov. Řím 8, 11). Tento nevyčísitelný dar musí být v každém z nás stále znovu rozněčován a postní doba nám nabízí pouť na způsob katechumenátu, který byl pro křesťany prvotní církve nenahraditelnou školou víry a křesťanského života. Tento význam má i pro dnešní katechumeny. Svůj křest totiž vskutku žijí jako rozhodující čin své existence.

---

¹ Srov. *Český misál. Preface 1. postní*. Praha: Sekretariát České liturgické komise, 1983, s. 389.

² BENEDIKT XVI. *Homilie o svátku Křtu Páně*, 10. ledna 2010.

³ II. Vatikánský koncil. Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium* (4. prosince 1963), č. 109. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995.

2. Nejvhodnějším způsobem, jak tuto pouť k velikonočním svátkům vykonat odpovědně a připravit se tak na oslavu Kristova zmrtvýchvstání, nejradostnější a nejslavnostnější události celého liturgického roku, nemůže být nic jiného než nechat se vést Božím slovem. Církev nás proto v evangelních textech postních nedělí vede k obzvláště intenzivnímu setkávání s Pánem a vyzývá nás, abychom znovu kráčeli po stupních křesťanské iniciace: v přípravě na přijetí svátosti znovuzrození pro katechumeny, nebo v případě pokřtěných jako odhodlání podniknout nové a rozhodující kroky v *sequela Christi* – následování Krista – a ještě dokonaleji se mu odevzdat.

První neděle této cesty postní dobou objasňuje složitost naší lidské existence zde na zemi. Vítězný boj s pokušením, jímž začalo Ježíšovo působení, je pozvánkou k tomu, abychom si hlouběji uvědomili, jak jsme křehcí, a mohli tak přijmout milost, která osvobozuje od hříchu a znovu nám dává sílu v Kristu, jenž je cesta, pravda a život.⁴ Je to naléhavá výzva k tomu si připomenout, že křesťanská víra vyžaduje, aby člověk jednal podle Ježíšova příkladu. Ve spojení s ním má bojovat „proti těm, kteří mají svou říši tmy v tomto světě“ (Ef 6, 12), kde působí ďábel. Ani dnes nepřestává pokoušet člověka, který se chce přiblížit k Pánu. Kristus z tohoto zápolení ovšem vychází jako vítěz, otevírá naše srdce naději a vede nás k vítězství nad nástrahami zla.

Evangelium o proměnění Páně nás nechává nazírat Kristovu slávu, jež předjímá vzkříšení a ohlašuje zbožštění člověka. Křesťanské společenství si je dobře vědomo toho, že je Ježíš vede, tak jako apoštoly Petra, Jakuba a Jana, na vysokou horu, kde byli sami (srov. Mt 17, 1), aby v Kristu, jako synové a dcery v Synu, znovu přijali dar Boží milosti: „To je můj milovaný Syn, v něm mám zalíbení; toho poslouvejte!“ (Mt 17, 5). Je to pozvání, abychom se vzdálili od hluku každodenního života a pohroužili se do Boží přítomnosti. Bůh nám chce každý den svěřovat své slovo, které proniká až do nejhlubšího nitra, kde se rozeznává dobré od zlého (srov. Žid 4, 12), a tak posiluje naše odhodlání následovat Pána.

Liturgie třetí neděle postní nám předkládá větu, kterou Ježíš říká samařské ženě: „Dej mi napít“ (Jan 4, 7). Je to vyjádření Boží lásky ke každému člověku a má v našich srdcích probudit touhu po daru „pramene vody, tryskajícího do života věčného“ (Jan 4, 14). Tímto darem je Duch Svatý, který proměňuje křesťany v „opravdové Boží ctitele“, kteří dokáží uctívat Otce „v duchu a pravdě“ (Jan 4, 23). Jedině tato voda dokáže uhasit naši žízeň po dobru, pravdě a kráse! Jedině voda, kterou dává Syn, dokáže svlažit poušť naší neklidné a nespokojené duše, dokud „nespočine v Bohu“, jak zní slavný citát sv. Augustina.

Neděle „slepého od narození“ představuje Krista jako světlo světa. Evangelium vyzývá každého z nás: „Věříš v Syna člověka?“ „Věřím, Pane“ (Jan 9, 35.38), vykřikuje slepec radostně a stává se hlasem všech věřících. Toto zázračné uzdravení je znamením, že Kristus nám chce dát nejen zrak, ale také otevřít náš vnitřní pohled, aby se naše víra prohlubovala a my mohli poznat Krista jako svého jediného Spasitele. On osvětluje každou temnotu našeho života, a vede všechny lidi, aby žili jako „děti světla“.

O páté neděli postní, když se čte zpráva o Lazarově vzkříšení, jsme postaveni před nejvyšší tajemství své existence: „Já jsem vzkříšení a život... Věříš tomu?“ (Jan 11, 25-26). Pro křesťanské společenství je to chvíle, kdy má – společně s Martou – všechny své naděje upřímně vložit do Ježíše z Nazareta: „Ano, Pane, věřím, že ty jsi Mesiáš, Syn Boží, který má přijít na svět“ (Jan 11, 27). Společenství s Kristem v tomto životě nás připravuje na to, abychom překonali hranici smrti a mohli žít navěky v něm.

---

⁴ Srov. *Uvedení do křesťanského života*, č. 25. Praha, Sekretariát české liturgické komise 1987.

Víra ve vzkříšení mrtvých a naděje na věčný život otevírají našemu pohledu nejvyšší smysl naší existence: Bůh stvořil člověka ke vzkříšení a k životu; tato pravda dává skutečný a konečný význam lidským dějinám, osobnímu i společenskému životu všech lidí, kultuře, politice i ekonomii. Bez světla víry se celý vesmír uzavírá do hrobu zbaveného jakékoliv budoucnosti a naděje.

Cesta postní dobou vrcholí ve velikonočním triduu, zvláště ve vigílii posvátné noci: obnovením křestního slibu znovu potvrzujeme, že Kristus je Pánem našeho života, toho života, který nám Bůh dal tehdy, když jsme byli zrozeni „z vody a z Ducha Svatého“, a znovu vyznáváme, že jsme pevně odhodláni odpovédět na obdrženou milost, abychom byli jeho učedníky.

3. Ponoření do Kristovy smrti a zmrtvýchvstání ve svátosti křtu na nás naléhá, abychom každý den osvobozovali své srdce od hmotných břemen, od sebestředného vztahu ke „světu“; od vztahu, který nás ochuzuje a brání nám, abychom se otevřeli a dali k dispozici Bohu a bližnímu. V Kristu se Bůh zjevil jako láska (srov. 1 Jan 4, 7–10). Kristův kříž, „slovo o kříži“, zjevuje Boží spasitelnou moc (srov. 1 Kor 1, 18), jež má člověka znovu pozvednout a dovést ke spáse: je to láska ve své nejradičálnější podobě.⁵ Tradiční praxí půstu, almužny a modlitby, které jsou vyjádřením našeho odhodlání obrátit se, nás postní doba učí, jak můžeme žít lásku ke Kristu stále radikálnější způsobem. *Půst*, k němuž člověka mohou vést nejrůznější motivy, má pro křesťana hluboce náboženský význam: tím, že svůj stůl prostíráme skromněji, se učíme překonávat sobectví a žít v logice daru a lásky; tím, že snášíme jistou míru nedostatku – a nejen v tom, čeho máme nadbytek – se učíme odhlížet od svého „já“, objevovat někoho, kdo je nám nablízku, a poznávat Boha v tvářích mnoha bratří a sester. Pro křesťany totiž půst není důvodem ke skleslosti a uzavírání se do sebe, ale více nás otevírá Bohu i potřebám druhých lidí a dovoluje tak lásce k Bohu, aby se stala i láskou k bližnímu (srov. Mk 12, 31).

Na své cestě často musíme čelit pokušení vlastnit a lásce k penězům, které narušují Boží prvenství v našem životě. Chamtivá touha po majetku vede k násilí, vykořisťování a smrti. Právě proto nám církev obzvláště v postní době připomíná praxi *almužny*, tedy schopnosti dělit se. Zbožštění hmotného majetku naopak způsobuje, že se nejen vzdalujeme jeden druhému; ale kromě toho okrádá člověka, činí jej nešťastným, klame jej a svádí, aniž by plnilo své přísliby. Klade totiž hmotná dobra místo Boha, jediného zdroje života. Jak můžeme porozumět Boží otcovské dobrotě, jsou-li naše srdce plná sobectví a vlastních plánů, které nám nahlávají, že se tak může zajistit naše budoucnost? Pokušením je myslet si to, co boháč z podobenství: „Máš velké zásoby na mnoho let...“ Všichni však známe Pánův soud: „Blázne, ještě této noci budeš muset odevzdat svou duši...“ (Lk 12, 19–20). Praxe almužny obrací naši pozornost k Božímu prvenství a vede ke vnímavosti vůči druhým lidem, nechává nás znovu objevit dobrotu Otce, přijmout jeho milosrdenství.

Během celé postní doby nám církev předkládá Boží slovo v hojnější míře. Tím, že o něm rozjímáme a přijímáme ho do svého nitra pro každodenní život, se učíme cennému a nenahraditelnému způsobu *modlitby*. Když pozorně nasloucháme Bohu, který stále mluví k našemu srdci, dostáváme posilu na cestě víry, kterou jsme zahájili v den křtu. Modlitba nám také umožňuje, abychom vnímali čas novým způsobem: bez perspektivy věčnosti a transcendence čas totiž jednoduše směřuje naše kroky k horizontu, jenž nemá budoucnost. Naopak – když se modlíme, nacházíme čas pro Boha, chápeme, že jeho

---

⁵ Srov. BENEDIKT XVI. Encyklika o křesťanské lásce *Deus caritas est* (25. prosince 2005), č. 12. Praha: Paulínky-ČBK, 2006.

„slova nepominou“ (srov. Mk 13, 31) – a vstupujeme s ním do důvěrného společenství, které nám „nikdo nevezme“ (Jan 16, 22). To nás otevírá pro naději, která nezklame, pro věčný život.

Ve zkratce tedy můžeme říci, že cesta postní dobou, jež nás zve k tomu, abychom rozjímali o tajemství kříže, nás má připodobnit Kristu ve smrti (srov. Flp 3, 10), uskutečnit tak hluboké *obrácení* našeho života a nechat se proměnit působením Ducha Svatého jako sv. Pavel na cestě do Damašku. Podobně bychom měli svou existenci neochvějně směřovat podle vůle Boží, abychom byli osvobozeni od svého sobectví, překonávali pudovou touhu ovládat druhé a otevírali se Kristově lásce. Postní doba je příhodným časem k tomu, abychom uznali svou slabost, upřímně přehodnotili svůj život, přijali obnovující milost svátosti smíření a vydali se rozhodně za Kristem.

Drazí bratři a sestry, prostřednictvím osobního setkání s Vykupitelem a skrze půst, almužnu a modlitbu nás cesta obrácení vede k velikonočním svátkům, kdy můžeme znovu objevit náš křest. Obnovme v této postní době přijetí milosti, kterou nám Bůh v tento okamžik daroval, aby osvěcovala a vedla veškeré naše jednání. Jsme povoláni, abychom každý den zakoušeli ve stále velkorysejším a ryzejším následování Krista to, co svátost křtu naznačuje a působí. Svěřme se na této naší pouti Panně Marii, která ve víře i v těle zrodila Slovo Boží, a tak jako ona se i my ponořme do smrti a zmrtvýchvstání jejího syna Ježíše, abychom získali věčný život.

Vatikán 4. listopadu 2010

Benedictus PP XVI.